

Ders 9 (14 Kasım 1988 Pazartesi tarihli ders notu)

Dersin amacı:

1. (قَدِمَ: geldi) fiilinin kullanımı
2. (مَتَى : ne zaman) soru edatının kullanımı
3. Kelimenin özne veya nesne oluşuna göre, aldığı hareketler

Konuşma dilinde, kırmızı yazılan harfler okunmaz.

قَدِمَ قَدِيمَ مَازِنٌ مِنْ بَارِسَ أَوَّلَ أَمْسٍ
Kad kadime Mâzin un min Pârise e evvele emsi
Mazin evvelki gün Paris'ten geldi.

قَدِمَ قَدِيمَ فَرِيدٌ مِنْ لِسْبُونِ
Kad kadime Ferîd un min Lişbona a
Ferit, Lizbon'dan geldi.

مَتَى قَدِمَ قَدِيمَ فَرِيدٌ مِنْ لِسْبُونِ؟
Metâ kadime Ferîd un min Lişbona a ?
Ferit, Lizbon'dan ne zaman geldi?

مَتَّى يَقْدَمُ فَرِيدٌ مِنْ أَثِينَا؟

Metâ yakdamu Ferîdun min Atinâ?

Ferit, Atina'dan ne zaman geliyor?

مَتَّى قَدِمْتَ أَيْفَرُ مِنْ سُورِيَا؟

Metâ kadimet Ayfer min Suriya?

Ayfer, ne zaman Suriye'den geldi?

مَتَّى تَقْدَمُ ؟

Metâ takdamu?

Ne zaman geliyor? (bayan)

YER EDATLARI

لَدَى مَازِنٍ قَلَمٌ جَيِّدٌ

Ledâ Mâzinin kalemun ceyyidun.

Mazin'de iyi bir kalem var.

أَمَامَ مَازِنٍ قَلَمٌ

Emâme Mâzinin kalemun.

Mazin'in önünde bir kalem var.

بِجَوَارِ مَازِنٍ وَلَدٌ

Bi civâri Mâzinin veledun.

Mazin'in yanında bir çocuk var.

جَنْبَ مَازِنٍ وَلَدٌ

Cenbe Mâzinin veledun.

Mazin'in yanında bir çocuk var.

وَرَاءَ مَازِنٍ كُرْسِيٌّ

Verâe Mâzinin kursiyyun.

Mazin'in arkasında bir sandalye var.

إِزَاءَ مَازِنٍ اِمْرَأَةٌ

İzâe Mâzinin imraatun.

Mazin'in karşısında bir kadın var.

Not:

1. إِزَاءَ ؛ جَنْبَ ؛ وَرَاءَ gibi edatlar, kendisinden sonra gelen kelimenin son harfinin harekesini esre yapar.

2. Bir isim ister munsarif, ister gayri munsarif olsun

a) özneyken ötreli olur.

b) nesneyken üstünlü (fethalı) olur.

3. Arapça olmayan isimler (Fransız, Türk, İngiliz isimleri gibi) gayri munsariftir. Hz. Nuh hariç, peygamber isimleri gayri munsariftir.

Erkek isimlerinin sonuna kapalı t (ة) gelirse gayri munsariftir.

Örn: (Nusret, Talha, Hamza gibi)

İsimlerin özne ve nesne durumlarındaki hareke değişimleri:

Mazin, yapılan işten etkilenen kişi durumunda (nesne: meful) iken

Cümle	مَا زَرْنَا ؟	زَارَ	مَنْ
İrabı (gramer çözümlemesi)	Meful, mansub	Mazi fiil	Mahallen merfu
Okunuşu	Mâzinen	Zâra	Men
Anlamı	Mazin'i	Ziyaret etti	Kim

مَا زَرْنَا مَنْ (Men zâra Mâzinen?) Mazin'i kim ziyaret etti?

Mazin, işi yapan kişi durumunda (özne: fail) iken

Cümle	مَا زِنْ؟	زَارَ	مَنْ
İrabı (gramer çözümlemesi)	Fail, merfu	Mazi fiil	Mahallen mansub
Okunuşu	Mâzinun	Zâra	Men
Anlamı	Mazin	Ziyaret etti	Kimi

مَا زِنْ؟ (Men zâra Mâzinun?) Mazin kimi ziyaret etti?

كِتَابُ مَنْ هَذَا؟

Kitâbu men hâzâ?

Bu kimin kitabı?

هَذَا كِتَابُ مَا زِنْ

Hâzâ kitâbu Mâzinin

Bu, Mazin'in kitabı.

İSİM TAMLAMASI

مَازِن	كِتَابُ
Mazin'in	kitabı
Tamlayan	Tamlanan
Muzafun ileyh	Muzaf

Not: Arapça'da, isim tamlamasına izafet terkibi denir.

Yer zarfları tamlamada iken: (Mor kelimeler, isim tamlamasıdır)

جَنْبَ مَنْ مَازِنُ؟
Cenbe men Mâzinun?
Mazin kimin yanında?

مَازِنُ بِجَانِبِي
Mâzinun bi cânibî
Mazin yanımda

بِجَانِبِي مَازِنُ
Bi cânibî Mâzinun
Yanımda Mazin var.

(كَانَ : idi) fiilinin kullanımı:

كُنَّا هُنَا أَمْسَ
Kunnâ hunâ emsi
Dün buradaydık

كَانَ مَا زِنْ هُنَا أَمْسَ
Kâne Mâzin hunâ emsi
Mazin dün buradaydı.

مَا زِنْ هُنَا الْآنَ
Mâzinun huna'l-âne
Mazin şimdi burada

رَأَى مَا زِنْ زَيْدًا هُنَا
Raâ Mâzinun Zeyden hunâ.
Mazin , Zeyd'i burada gördü.

Not: Kelimenin şekli değişmeden, anlamı değişebilir. Aşağıdaki cümlelerde erkek için kullanılan (bu: هَذَا) kelimesine ve anlamına dikkat edin:

1. (Bu: هَذَا) kelimesi, fail (özne) durumunda:

هَذَا رَأَى هُنَا
Hâzâ raânî hunâ
Bu (erkek), beni burada gördü.

2. (Bu: هَذَا) kelimesi, nesne (meful) durumunda:

رَأَيْتُ هَذَا هُنَا
Raeytu hâzâ hunâ.
Bunu (erkeği) burada gördüm.

3. (Bu: هَذَا) kelimesi, tamlamanın son kelimesi (muzafun ileyh) iken :

أَيْنَ كِتَابُ هَذَا؟
Eyne kitâbu hâzâ?
Bunun (erkeğin) kitabı nerede?

Not: Kelimenin şekli değişmeden, anlamı değişebilir. Aşağıdaki cümlelerde bayan için kullanılan (bu: هَذِهِ) kelimesine ve anlamına dikkat edin:

1. (Bu: هَذِهِ) kelimesi, fail (özne) durumunda:

هَذِهِ رَأَيْتِي هُنَا
Hâzihî raetnî hunâ
Bu (bayan) , beni burada gördü.

2. (Bu: هَذِهِ) kelimesi, nesne (meful) durumunda:

رَأَيْتُ هَذِهِ هُنَا
Raeytu hâzihi hunâ.
Bunu (bayanı) burada gördüm.

3. (Bu: هَذِهِ) kelimesi, tamlamanın son kelimesi (muzafun ileyh) iken:

أَيْنَ كِتَابُ هَذِهِ؟
Eyne kitâbu hâzihî?
Bunun (bayanın) kitabı nerede?

Özetle: (Bu: هَذَا) ve (Bu: هَذِهِ) kelimeleri, mebnidir. (Son harflerinin harekeleri değişmez).Biçim değiştirmeden (bu, bunu, bunun) anlamlarını alırlar.

Ama mebni olmayan Mazin isminin, anlamının değişmesi için, son harfinin harekesi değiştirilir.

Mazin	Mâzin ^{un}	مَازِنٌ
Mazin’i,	Mâzin ^{en}	مَازِنًا

“ Dükkan” kelimesi nesne (meful) durumunda:

رَأَيْتُ دُكَّانًا هُنَاكَ
Raeytu dukkân ^{en} hunâke
Orada bir dükkan gördüm.

Özne durumunda:

إِزَاءَكَ دُكَّانٌ
Îzâeke dukkân ^{un} .
Senin karşında bir dükkan var.

Kaynak: İstanbul Üniversitesi emekli okutmanı Mustafa Seçkin'in derslerinde tuttuğum notlardan derlemedir. Mustafa Seçkin hakkında bilgi için tıklayınız:

http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/dogudilleri/emektar_hocalar.htm

<http://www.istanbuldakianadolu.com/istanbul/fethi-gemuhluoglunu-mustafa-seckinle-tanimak/>

Hazırlayan: Enise Sema Gonca

araphocam@yahoo.com Mayıs- 2011

Twitter'dan takip etmek için tıklayın:

<http://twitter.com/#!/araphocam>

Tüm dosyalar için tıklayın:

<http://www.materyal.org.tr/arapca/dosyalar.php?uk=380000>